

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/15818. számú

törvényjavaslat

**a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény és a
külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény
módosításáról**

**Előadó: Dr. Lamperth Mónika
belügyminiszter**

Budapest, 2005. április

2005. évi törvény**a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény és a
külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény
módosításáról****ELSŐ FEJEZET****A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosítása****1. §**

A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény (a továbbiakban: Ápt.) 4. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az (1) bekezdés b)–e) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén – kérelmére – kedvezményesen honosítható az a magát magyar nemzetiségűnek valló, nem magyar állampolgár, aki Magyarországon lakik és felmenője magyar állampolgár volt.”

2. §

Az Ápt. 4/A. § (2) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Nem köteles vizsgát tenni:]

„b) aki magyar tannyelvű nevelési-oktatási vagy felsőoktatási intézményben végzettséget szerzett;”

3. §

(1) Az Ápt. 11. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az állampolgársági bizonyítvány tartalmazza:

- a) az eljáró hatóság megnevezését, az ügy számát,
- b) a kérelmező nevét, születési helyét és idejét,
- c) a ténymegállapítást,
- d) a ténymegállapítás alapjául szolgáló jogszabály megjelölését,
- e) a döntéshozatal helyét, idejét, a kiadmányozó nevét, hivatali beosztását és a hatóság bélyegzőlenyomatát,
- f) az állampolgársági bizonyítvány érvényességi idejét.”

(2) Az Ápt. 11. §-a a következő (4) és (5) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az állampolgársági bizonyítvány, továbbá az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti kérelmet elutasító határozat felülvizsgálata a Fővárosi Bíróságtól kérhető.

(5) Az állampolgársági bizonyítvány kiadására irányuló eljárásban újrafelvételi, illetve méltányossági kérelem nem nyújtható be.”

4. §

Az Ápt. 13. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„13. § (1) Az állampolgárság megszerzésére irányuló nyilatkozatot és kérelmet, továbbá az állampolgárságról lemondó nyilatkozatot, valamint az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti kérelmet (a továbbiakban együtt: állampolgársági kérelem) be lehet nyújtani

- a) Magyarországon élő kérelmező választása szerint a lakóhelye szerint illetékes települési – fővárosban a kerületi – önkormányzat polgármesteri hivatala anyakönyvvezetőjéhez vagy a külön jogszabályban meghatározott körzetközponti jegyző székhelyén működő anyakönyvvezetőhöz,
- b) külföldön élő kérelmező esetében az illetékes magyar konzuli tisztviselőhöz.

(2) Az állampolgársági kérelmet jogszabályban meghatározott adattartalommal, továbbá – az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti kérelem kivételével – magyar nyelven kell benyújtani. A kérelmet saját kezűleg alá kell írni. A kérelem benyújtásakor a kérelmező személyazonosságát ellenőrizni, továbbá a kérelem adatait a csatolt okmányok adataival egyeztetni kell.

(3) Más személy állampolgárságának igazolására irányuló bizonyítvány iránti kérelmet benyújthat az, aki erre vonatkozó jogos érdekét igazolja.

(4) Az állampolgársági kérelmet az anyakönyvvezető öt napon belül, a konzul az átvételtől számított első diplomáciai postával köteles felterjeszteni a belügyminiszterhez.”

5. §

Az Ápt. 14. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„14. § (1) Az állampolgársági kérelemnek tartalmaznia kell az érintett

- a) születési családi és utónevét, házassági nevét (a továbbiakban együtt: név), születési helyét és idejét, anyja nevét,
- b) jelenlegi és korábbi házasságkötésének helyét és idejét, a házastárs(ak) nevét, születési helyét és idejét, a házastárs anyja nevét,
- c) felmenői nevét, születési helyét és idejét, a felmenők házasságkötésének helyét és idejét,
- d) lakcímét, valamint
- e) az állampolgárságára, külföldre távozásának időpontjára vonatkozó adatokat.

(2) A 12. § szerinti megkeresésnek tartalmaznia kell az (1) bekezdés a) pontjában foglalt adatokat, továbbá mindazokat az adatokat, amelyek az (1) bekezdésben meghatározott adatkörből rendelkezésre állnak.

(3) Az állampolgársági kérelemhez a kérelmezőnek mellékelnie kell születési anyakönyvi kivonatát és a családi állapotát igazoló okiratokat, továbbá a kérelem elbírálásához e törvény 4–5., 8. és 11. §-ában meghatározott feltételek fennállását igazoló, külön jogszabályban meghatározott okiratokat.

(4) Ha az (1) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott adatot magyar anyakönyv tartalmazza, és a kérelmező az adatot igazoló okirattal nem rendelkezik, kérelmére a belügyminiszter gondoskodik az okirat beszerzéséről. Ha a kérelem elbírálásához olyan adat szükséges, amely más magyar hatóság nyilvántartásából vagy irataiból ismerhető meg, ezek beszerzésére a belügyminiszter intézkedik.

(5) Nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában az idegen nyelvű okiratot

- a) hiteles magyar nyelvű fordítással és
 - b) diplomáciai felülhitelesítéssel
- ellátva kell az állampolgársági kérelemhez csatolni.

(6) Ha az állampolgársági kérelem hiányos, vagy az elbíráláshoz szükséges okiratokat a kérelmező – a (4) bekezdésben foglalt kivétellel – nem csatolta, a belügyminiszter a hiány pótlására határidő tűzésével és a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett a kérelmezőt felhívhatja. Okirat hiánya esetén a beszerzéséhez szükséges időtartam figyelembevételével megállapított határidőt kell kitűzni. Az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti kérelem esetén a hiánypótlási felhívás kibocsátásának határideje a kérelem beérkezésétől számított tizenöt nap.”

6. §

(1) Az Ápt. 16. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A honosítási okiratot a belügyminiszter 15 napon belül megküldi a kérelmező lakóhelye szerint illetékes polgármesternek, a 4. § (6) és (7) bekezdése alapján honosított esetében a polgármesternek vagy diplomáciai futár útján a magyar konzuli tisztviselőnek.”

(2) Az Ápt. 16. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi (2) és (3) bekezdés jelölése (3) és (4) bekezdésre változik:

„(2) A polgármester vagy a konzuli tisztviselő az okirat megérkezését követő 15 napon belül értesíti a kérelmezőt az állampolgársági eskü vagy fogadalom letételének időpontjáról és helyéről.”

7. §

(1) Az Ápt. 17. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A belügyminiszter a 6. § (1) bekezdésében foglalt előterjesztést honosítás esetén tizenkét hónapon belül, visszahonosítás esetén pedig hat hónapon belül nyújtja be a köztársasági elnöknek. A belügyminiszter hat hónapon belül tesz javaslatot a köztársasági elnöknek a lemondás elfogadására, vagy hozza meg a 8. § (3) bekezdése szerinti határozatot.”

(2) Az Ápt. 17. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki:

„(8) Az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti kérelem esetén a belügyminiszter a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításáról, az eljárás megszüntetéséről és felfüggesztéséről, valamint az eljárási költség viselése tekintetében végzéssel dönt.”

8. §

Az Ápt. 19. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A magyar állampolgárság megszerzésével kapcsolatos adatszolgáltatást – beleértve a 14. § (1) bekezdésében és a 20/A. §-ban meghatározott adatokat is – az állampolgársági eskü vagy fogadalom letételének helye szerint illetékes anyakönyvvezető teljesíti más anyakönyvvezetőnek, a polgárok személyi adatait és lakcímét nyilvántartó hatóságnak, az idegenrendészeti, a menekültügyi hatóságnak, valamint a Központi Statisztikai Hivatalnak.”

9. §

Az Ápt. a következő alcímmel és új 20/B. §-sal egészül ki:

„A külföldi helységnév használata

20/B. § (1) A honosítási vagy visszahonosítási eljárás során a külföldi helységnevet – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – az illető országban előírt hivatalos formában kell használni. A hivatalos külföldi helységnév mellett – ha ismert – járulékosan (zárójelben) a magyar elnevezést is fel kell tüntetni, ha a településnek volt hivatalos magyar elnevezése.

(2) A honosítást vagy visszahonosítást kérő külföldi kérelmezheti, hogy amennyiben a külföldi helységnek volt hivatalos magyar elnevezése, az eljárás során kizárólag azt használják.

(3) A külföldi helységnév után – ha az az iratokból megállapítható – a tartomány vagy szövetségi tagállam, valamint minden esetben az ország nevét zárójelben kell feltüntetni.

(4) Az ország nevét az anyakönyvi esemény időpontjában érvényes módon kell bejegyezni.”

MÁSODIK FEJEZET

A külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény módosítása

10. §

A külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Idtv.) 3. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A külföldi a magyarországi tartózkodása alatt köteles személyazonosító okmányait, illetve a tartózkodása jogszerűségét igazoló okmányokat a törvényben erre feljogosított hatóságoknak ellenőrzés céljából átadni.”

11. §

Az Idtv. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. § (1) A külföldi megélhetése – az egészségügyi ellátást is beleértve – biztosított, ha arról saját maga, a családtagja, illetve az eltartására kötelezett más személy jövedelméből gondoskodni tud, illetve igazolja, hogy képes a megélhetés anyagi fedezetét törvényes módon megszerezni.

(2) A lakhatás feltételével az a külföldi rendelkezik, aki az ingatlan-nyilvántartásban lakóház vagy lakás megnevezéssel nyilvántartott ingatlan tulajdonosa vagy használatára jogosult, illetve igazolja, hogy jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő szállással rendelkezik.”

12. §

Az Idtv. 9. §-a a következő új (5) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi (5) bekezdés megjelölése (6) bekezdésre változik:

„(5) A nemzetközi szerződés alapján kiadható speciális tartózkodási vízum (a továbbiakban: nemzeti vízum) többszöri beutazásra és három hónapot meghaladó, de legfeljebb öt év időtartamú magyarországi tartózkodásra további külön engedély nélkül jogosít. A nemzeti vízum munkavállalási, jövedelemszerzési, tanulmányi vagy más tudományos továbbképzési célú tartózkodásra nem jogosít.”

13. §

Az Idtv. 10. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Ha a külföldi tartózkodási vagy letelepedési engedélyt szerzett, a kiadott tartózkodási vízum érvényét veszti, ezért azt egyidejűleg meg kell semmisíteni.”

14. §

Az Idtv. 12. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A felsőfokú tanulmányok folytatása céljából beutazó külföldinek (a továbbiakban: diák) a tanulmányi idő alatt történő munkavállalásához nem kell munkavállalási célú vízummal rendelkeznie.”

15. §

Az Idtv. 13. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A szakképzés, szakmai továbbképzés céljából beutazó külföldi tartózkodási engedélye a tanulmányok folytatásáig, legfeljebb azonban egy évre adható ki, és alkalmanként legfeljebb egy évvel hosszabbítható meg.”

16. §

Az Idtv. 14. §-a helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg az Idtv. a következő 14/A–14/C. §-okkal egészül ki:

„14. § (1) Családi együttélés céljából tartózkodási engedélyt kaphat az a külföldi, aki magyar állampolgár

- a) házastársa,
- b) kiskorú gyermeke (ideértve az örökbefogadott és a nevelt gyermeket is),
- c) külföldi házastársának kiskorú gyermeke (ideértve az örökbefogadott és a nevelt gyermeket is),
- d) eltartott felmenője vagy külföldi házastársának eltartott felmenője,
- e) szülői felügyeleti joggal rendelkező szülője, ha a magyar állampolgár kiskorú.

(2) Családi együttélés céljából tartózkodási engedélyt kaphat az a külföldi is, aki a Magyarországon élő tartózkodási, letelepedési vagy bevándorlási engedéllyel rendelkező személy

- a) házastársa,
- b) házastársával közös kiskorú gyermeke (ideértve az örökbefogadott gyermeket is),
- c) kiskorú eltartott gyermeke (ideértve az örökbefogadott gyermeket is), aki felett szülői felügyeleti jogot gyakorol,
- d) házastársának kiskorú eltartott gyermeke (ideértve az örökbefogadott gyermeket is), aki felett a házastárs szülői felügyeleti jogot gyakorol.

(3) A tartózkodási engedély családi együttélés céljából történő kiadásának feltétele a családi kapcsolat igazolása, továbbá, hogy

- a) a külföldi családtag rendelkezzen tartózkodási vízummal,
- b) a kérelmező a megélhetés feltételeit jövedelméből vagy vagyonából biztosítani tudja,
- c) a lakhatási feltétel a családi együttélésnek megfelelően biztosított,
- d) a családtag vagy rá is kiterjedően a családtagok kérelmező rendelkezik teljes körű egészségbiztosítással, vagy az egészségügyi ellátások igénybevételéhez szükséges anyagi fedezet is rendelkezésre áll,
- e) nem áll fenn törvényben meghatározott kizáró ok.

14/A. § (1) A családi együttélés biztosítása céljából–e §-ban foglalt feltételek szerint–tartózkodási engedélyt kaphat a menekültként elismert személy

a) külföldi házastársa, feltéve, hogy a házasságot a menekültként elismert személy magyarországi beutazását megelőzően megkötötték,

b) a 14. § (2) bekezdés b)–d) pontjában foglalt családtagja, továbbá

c) a külföldi, aki a kísérő nélküli kiskorúnak minősülő menekült első fokú egyenes ági felmenője, ennek hiányában törvényes gyámja feltéve, hogy a családtag nem menekült, és nem is kérte a magyar menekültügyi hatóságtól a menekültkénti elismerését.

(2) A menekülthöz történő családegyesítéshez a családi kapcsolat fennállása bármilyen hitelt érdemlő módon igazolható. A családegyesítéshez a 14. § (3) bekezdésének b)–d) pontjában foglalt feltételek fennállását akkor kell igazolni, ha a családegyesítést a menekültkénti elismerést követő három hónap lejárta után kérelmezték.

(3) A menekültként elismert személyhez történő családegyesítés nem tagadható meg pusztán amiatt, hogy a családi kapcsolat fennállásának igazolására okirat nem áll rendelkezésre.

14/B. § (1) A családtag tartózkodási engedélyének érvényességi ideje nem haladhatja meg a Magyarországon tartózkodó családtag tartózkodási engedélyének érvényességi idejét.

(2) A házastárs további tartózkodásra önállóan jogosult, ha a tartózkodási engedélye első ízben történő kiadásától számított öt év eltelt, és tartózkodásának további feltételei – a tartózkodási vízum kivételével – biztosítottak.

(3) Ha a házasságot a tartózkodási engedély családi együttélés céljából történő kiadását követő öt éven belül felbontják, vagy ha a befogadó házastárs meghal, a családegyesítés céljából érkezett házastárs további tartózkodásra nem jogosult, kivéve, ha

a) a házasságból magyar állampolgár gyermek született és a szülői felügyelet jogát a házastárs gyakorolja, vagy

b) a házastárs – a tartózkodási vízum kivételével – saját jogán rendelkezik a tartózkodási engedély más jogcímen történő kiadásának feltételeivel.

(4) A kiskorú magyar állampolgár gyermek külföldi szülőjének a családi együttélés céljából kiadott tartózkodási engedélyét vissza kell vonni, ha a szülői felügyelet joga megszűnik. A szülő további magyarországi tartózkodásra akkor jogosult, ha a tartózkodási engedély más jogcímen való kiadásához szükséges feltételekkel – a tartózkodási vízum kivételével – rendelkezik.

(5) Családegyesítés jogcímén kiskorúként beutazott, időközben nagykorúvá vált külföldi családegyesítés jogcímén akkor jogosult további tartózkodásra, ha a nagykorúság elérését megelőző öt év óta családegyesítés céljából kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkezett, vagy a további tartózkodás feltételei is biztosítottak.

14/C. § Ha a tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldinek Magyarországon gyermeke született, ennek tényét a gyermek születésétől számított harminc napon belül be kell jelenteni. A tartózkodási engedélyt családi együttélés céljából a 14. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek vizsgálata nélkül, a szülő tartózkodási engedélyének megfelelő érvényességgel ki kell adni.”

17. §

(1) Az Idtv. 17. § (1) bekezdés d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A tartózkodási engedély kiadása vagy a tartózkodási engedélyben foglalt tartózkodási idő meghosszabbítása megtagadható, ha a külföldi]

„d) közegészséget veszélyeztető betegségben szenved, és nem részesül kötelező és rendszeres ellátásban vagy magyarországi tartózkodása alatt az egészségügyre vonatkozó hatályos magyar jogszabályok előírásait nem tartja be;”

(2) Az Idtv. 17. § (1) bekezdése a következő e) ponttal egészül ki:

„e) a családi kapcsolatot kizárólag a családi együttélés céljára szolgáló tartózkodási engedély kiadása érdekében hozták létre.”

18. §

(1) Az Idtv. 18. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feltétel alól felmentést kaphat az a külföldi, aki tartózkodási vízummal vagy tartózkodási engedéllyel rendelkezik, és

a) a letelepedési engedélyt – a házastárs kivételével – családtagként kérelmezi, feltéve, hogy a beutazásától számított legalább egy éve magyar állampolgárral, letelepedési vagy bevándorlási engedéllyel rendelkező, illetve menekültként elismert külföldivel családi életközösségben él,

b) a letelepedési engedélyt házastársként kérelmezi, feltéve, hogy a házasságot már a kérelem benyújtását megelőzően legalább két éve megkötötték,

c) a kérelmező magyar állampolgár volt, de állampolgársága megszűnt, vagy felmenője magyar állampolgár volt.”

(2) Az Idtv. 18. §-a a következő (7)–(9) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A belügyminiszter az (1) bekezdés d) pontja szerinti eljárása során a kérelmező egyéni körülményeit, családi kapcsolatait, valamint egészségügyi állapotát értékeli különös méltánylást érdemlő körülményként.

(8) Ha a kérelmező az (1) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott feltételek hiányában kéri a belügyminisztertől a letelepedés kivételes méltányosságból történő engedélyezését, a kérelem csak akkor teljesíthető, ha a külföldi letelepedése közérdeket nem sért.

(9) A belügyminiszter határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.”

19. §

Az Idtv. 19. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A letelepedési engedély iránti kérelemhez mellékelni kell a természetes személyazonosító adatokat és az állampolgárságot (hontalanságot), valamint a törvényben meghatározott feltételek fennállását igazoló – külön jogszabályban meghatározott – okiratokat.”

20. §

(1) Az Idtv. 24. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Hivatal vagy a területi idegenrendészeti hatóság hivatalból ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolással látja el – a befogadott kivételével – azt a Magyarországon lévő külföldit,

a) aki tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be, de kérelme elbírálásáig a korábbi tartózkodásra jogosító engedélyének érvényességi ideje lejárt;

b) akinek az úti okmányát az ellene indult büntető- vagy szabálysértési eljárás lefolytatása érdekében visszatartották;

c) aki nem tartozik az a) pont hatálya alá, de akinek beutazása, illetve tartózkodása jogellenes;

d) akit kijelölt helyen való tartózkodásra köteleztek.”

(2) Az Idtv. 24. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az igazolás az (1) bekezdés a) pontjában foglalt esetben három hónap, a b) és c) pontban foglalt esetben egy hónap, a d) pontban foglalt esetben legfeljebb hat hónap érvényességgel adható ki, amely meghosszabbítható.”

21. §

Az Idtv. 40. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki:

„(8) A kiutasítási eljárás során az eljárás felfüggesztését az ügyfél nem kérheti.”

22. §

Az Idtv. 42. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az idegenrendészeti kiutasítási ügyekben felügyeleti szervként a Hivatal jár el.”

23. §

Az Idtv. 49. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A külföldi az őrizet elrendelésére irányuló eljárás felfüggesztését nem kérheti. Az őrizetet elrendelő határozat ellen fellebbezésnek, valamint méltányossági eljárás kezdeményezésének nincs helye, a határozat bírósági felülvizsgálata kérhető.”

24. §

Az Idtv. 56. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A kijelölt helyen történő tartózkodás elrendelésére irányuló eljárás felfüggesztését a külföldi nem kérheti. Az elrendelő határozat ellen méltányossági eljárásnak nincs helye.”

25. §

Az Idtv. 59. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A kitoloncolással történő végrehajtás ellen a külföldi méltányossági eljárást nem kezdeményezhet, a kitoloncolás végrehajtásának felfüggesztését nem kérheti.”

26. §

Az Idtv. 67. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„67. § (1) Az idegenrendészeti ügyekben a közigazgatási eljárásban hozott határozatot és végzést kézbesítés útján, a bírósági eljárásban hozott határozatot, továbbá a közigazgatási szerv eljárásában hozott személyes szabadságot korlátozó intézkedést elrendelő határozatot a jelenlévő külföldi előtt anyanyelvén vagy az általa értett más idegen nyelven, szóban is közölni kell.

(2) Idegen nyelv használata esetén – ha az eljáró hatóság képviselője azt nem beszéli – tolmácsot kell alkalmazni. A tolmács díját és költségeit az állam viseli.

(3) Ha a külföldi ismeretlen helyen tartózkodik, a határozat és a végzés közlése hirdetményi úton történik.”

27. §

Az Idtv. 69. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„69. § Nincs helye elektronikus ügyintézésnek azokban az idegenrendészeti eljárási cselekményekben, ahol e törvény vagy a végrehajtására kiadott kormányrendelet a kérelmező személyes megjelenését írja elő.”

28. §

Az Idtv. 81. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A központi adatkezelő szerv az egészségügyi hatóság tájékoztatása alapján a tájékoztatás beérkezésétől számított egy évig kezeli az annak tényére vonatkozó adatot, hogy a külföldi közegészséget veszélyeztető betegségben szenved és az egészségügyi hatóság rendelkezését megszegte.”

29. §

Az Idtv. a következő 87/A. §-sal egészül ki:

„87/A. § Az üzemeltető és a munkáltató a felelősségének megállapítására vonatkozó eljárás felfüggesztését nem kérheti.”

30. §

Az Idtv. 94. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Felhatalmazást kap az egészségügyi miniszter, hogy – a belügyminiszterrel egyetértésben – a közegészségügyet veszélyeztető betegségeket rendeletben állapítsa meg.”

31. §

Az Idtv. 95. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a § jelenlegi szövegének megjelölése (1) bekezdésre változik:

„(2) Ez a törvény a következő uniós jogi aktusokkal részben összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

- a) a Tanács 2003/86/EK irányelve (2003. szeptember 22.) a családjegyesítési jogról,
- b) a Tanács 2004/114/EK irányelve (2004. december 13.) a harmadik országok állampolgárainak tanulmányok folytatása, diákcsere, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazása feltételeiről.”

32. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2006. január 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg

- a) az Idtv. 16. § (2) bekezdése, 18. § (5) bekezdése, 19. § (3) bekezdése, 21. § (1) bekezdés a) és c) pontjai, továbbá 22. §-a hatályát veszti,
- b) az Idtv. 9. § (1) bekezdés d) pontjában a „(3)–(4) bekezdésben” szövegrész helyére a „(3)–(5) bekezdésben” szöveg,
- c) az Idtv. 16. § (1) bekezdésében a „tizenöt” szövegrész helyébe „harminc” szöveg,
- d) az Idtv. 21. § (1) bekezdésének e) pontjában a „vagy a közbiztonságot” szövegrész helyébe „a közbiztonságot vagy a közegészségügyet” szöveg,
- e) az Idtv. 25/A. § b) pontjából az „és ez a betegség az ország területére történő beutazásakor már fennállt” szövegrész helyére az „és ez a betegség az ország területére történő beutazástól számított három hónapon belül jelentkezett” szöveg,

f) az Idtv. 30. § (1) bekezdésének b) pontjából az „a tartózkodási engedély első ízben történő kiadását megelőzően fennállt” szövegrész helyére az „az ország területére történő beutazástól számított három hónapon belül jelentkezett” szöveg lép.

(2) E törvény 3–5. §-a, 7. § (2) bekezdése, 18. § (2) bekezdése, 21–27. §-a, valamint 29. §-a 2005. november 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg az Idtv. 40. § (5) bekezdésének második mondatában a „határozat” szövegrész helyébe a „végzés” szövegrész lép, valamint az Ápt. 24. § (2)–(3) bekezdése hatályát veszti.

INDOKOLÁS

a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény és a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

1. Az Alkotmány 6. § (3) bekezdésében foglalt államcélnek megfelelően a Magyar Köztársaság minden lehetséges módon támogatja a határon túli magyarok és magyar közösségek szülőföldjükön történő boldogulását. A miniszterelnök által 2005 januárjában bejelentett „Öt pontban a nemzeti felelősségről” című program a Kormány nemzetpolitikai koncepcióját foglalja össze. A program célja – többek között – a nemzeti vízum bevezetése, az idegenrendészeti, valamint az állampolgársági eljárás egyszerűsítése, gyorsítása, illetőleg a magyar állampolgárság honosítással vagy visszahonosítással történő megszerzésének méltányosabbá tétele.

A Kormány feladatának tartja, hogy azon határon túli magyarok számára, akik eldöntötték, hogy életvitelszerűen Magyarországon kívánnak élni, és magyar állampolgárok szeretnének lenni, megkönnyíti, felgyorsítja és emberségesebbé teszi az állampolgársági eljárást. Ehhez szükséges a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosítása.

A Magyar Köztársaság kötelessége megteremteni annak a jogi lehetőségét is, hogy a határok a határon túli magyarok számára minél könnyebben átjárhatók legyenek. Ennek a célnak az elérését teszik lehetővé a törvényjavaslatnak (a továbbiakban: Javaslat) a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvényt módosító rendelkezései. A Javaslat olyan szabályozást alakít ki, amely az illegális migrációval szemben erősíti a legális migrációt, növeli a Magyar Köztársaság versenyképességét, visszaszorítja a feketegazdaságot és a korrupciót.

2. Az Európa Tanács által elfogadott Európai Állampolgársági Egyezmény – amelynek a Magyar Köztársaság is részese – 2. cikke úgy határozza meg az állampolgárságot, mint „egy személy és az állam közötti jogi köteléket, amely nem utal a személy etnikai származására”. Ezáltal az állampolgárság egy specifikus jogviszonyra utal az egyén és az állam között, amelyet az állam elismer. Az állampolgárság tartalmát tekintve – összhangban a nemzetközi jogi elvekkel – olyan tényleges (effektív) közjogi viszony az állam és az adott személy között, amelyben kölcsönösen jogok illetik és kötelezettségek terhelik a jogviszony mindkét alanyát.

Az állampolgárság jellege már önmagában is megköveteli az államoktól, hogy megállapítsanak bizonyos kritériumokat saját állampolgáraik meghatározásához. Ezek a kritériumok adott esetben kedvezőbb elbánást eredményezhetnek az állampolgárság vonatkozásában. Az Európai Állampolgársági Egyezmény 7. cikkének 4. pontja rendelkezik a kedvezményes állampolgárság-szerzési esetekről, valamint az Egyezményhez fűzött magyarázó jelentés is megengedettnek tekinti a distinkciót, a preferenciális eljárást. A distinkció (megkülönböztetés) nem éri el a diszkrimináció szintjét, hanem pozitív tartalmú megkülönböztetést fed le az állampolgársági jogban. Az Európai Állampolgársági Egyezményben részes államok tehát kedvezőbb bánásmódot nyújthatnak bizonyos más államok állampolgárainak. Az Egyezmény 5. cikkének 1. pontja alapján azonban az állampolgárságra vonatkozó szabályok nem tartalmazhatnak olyan megkülönböztetést vagy nem foglalhatnak magukban olyan gyakorlatot, amely kimeríti a nemre, vallásra, fajra, bőrszínre vonatkozó, illetve nemzeti vagy etnikai származás miatti diszkriminációt. A kedvezményes honosítás feltételeinek megváltoztatása (a várakozási idő eltörlése) a jelenlegi szabályozási struktúra és anyagi jogi környezet fenntartása mellett nem ütközik a diszkrimináció tilalmába, s illeszkedik az Európai Állampolgársági Egyezményhez.

A Javaslattal elsősorban az eljárási jellegű rendelkezések körében irányoz elő módosításokat, így különösen az ügyintézési határidők rövidítését, az adminisztratív terhek csökkentését (pl. az alkotmányos alapismeretekből teendő vizsga alól mentesülő személyi kör kibővítése), illetve az ügyfélre háruló igazgatási teher csökkentését (a magyar hatóságok rendelkezésére álló adatok hivatalból történő összegyűjtése az illetékes hivatal feladata lesz, ezzel is rövidítve az ügyintézés időtartamát).

3. A határon túli magyaroknak az anyaországgal való könnyebb kapcsolattartását szolgálja a tartózkodási vízum („D” típusú vízum) új, speciális fajtájának minősülő ún. nemzeti vízum bevezetése, amely lehetővé teszi a Magyarországon való huzamos idejű tartózkodást. A nemzeti vízum segítségével mindazok, akik nyelvük vagy kulturális, nemzeti identitásuk megőrzése, oktatásuk, illetve a családi kapcsolataik erősítése érdekében rendszeresen, illetve hosszabb időre kívánnak Magyarországra látogatni, ezt akadálytalanul megtehetik. Az új jogintézmény összhangban van a családdegysítésről, a kutatók, illetve a diákok tartózkodásáról szóló közösségi irányelvekkel.

A Javaslattal Idtv.-t módosító rendelkezései megszüntetik a párhuzamosságokat, felszámolják a bürokratikus szabályokat, valamint differenciált, az egyes ügýtípusokhoz illesztett feltételrendszert írnak elő. Az egyes eljárásokhoz benyújtandó kellékek köre törvényi jogforrási szintről kormányrendeleti

szabályozási szintre kerül: azokat nem az Idtv., hanem annak végrehajtási rendelete tartalmazná.

A Javaslattal csökkenti az ügyfélre háruló igazgatási terheket is, ugyanis a magyar hatóságok rendelkezésére álló adatok hivatalból történő összegyűjtése az illetékes hivatal feladata lesz, ezzel is rövidítve az ügyintézés időtartamát.

Az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás érvényességi idejét is felemeli a Javaslattal, ezzel párhuzamosan a tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtásának lehetősége is előbbre kerül (a jelenlegi 15 helyett a jogszerű tartózkodás lejártától legalább 30 nappal kell benyújtani az új kérelmet).

A közösségi jognak való megfelelést szolgálja, hogy a Javaslattal átülteti a családegyesítési jogról szóló 2003/86/EK tanácsi irányelv rendelkezéseit (átültetési határidő: 2005. október 3.), így pontosítja a családegyesítési célú tartózkodási engedélyek kiadásának feltételeit, illetve kibővíti a családtagi kört. Ezen túl részben összeegyeztethető szabályozást tartalmaz a harmadik országok állampolgárainak tanulmányok folytatása, diákcsere, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazása feltételeiről szóló 2004/114/EK tanácsi irányelvben foglaltakkal is (átültetési határidő: 2007. január 12.).

4. A fentieken kívül a Javaslattal megteremti az Ápt.-nek, illetve az Idtv.-nek a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvénnyel (Ket.) való összhangját is.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

ELSŐ FEJEZET

Az 1. §-hoz

Az Ápt. 4. § (3) bekezdése a legkedvezményesebb honosítási lehetőséget biztosítja a magát magyar nemzetiségűnek valló azon külföldi részére, akinek a felmenője egykor magyar állampolgár volt. Tulajdonképpen a honosításnak ez a „kivételes” eljárása tekinthető általánosnak, mert a honosítást kérők több mint 80%-a a magyar állampolgárságú felmenőre hivatkozva kéri a magyar állampolgárságot. A módosítás eltörölné ebben az esetben a letelepedési engedély megszerzését követően előírt egyéves időtartamot, vagyis a letelepedést követően rögtön előterjeszhető lenne a honosítási kérelem, megnyílna az állampolgársági eljárás lehetősége.

A 2. §-hoz

A honosítás feltételei között szerepel az alkotmányos alapismeretekből magyar nyelven teendő vizsga, amelynek célja a magyar nyelv, a magyar alkotmány, történelem és irodalom elemi szintű ismeretének bizonyítása. Ez a jogintézmény nemzetközileg elfogadott, a magyar jogban 1993 óta létezik. A vizsgát a közigazgatási hivatalok szervezik, illetve bonyolítják le. A követelményrendszer az általános iskola 8. osztályának tantervében szereplő állampolgársági ismeretek tantárgyhoz igazodik. A vizsga rendkívüli erőfeszítést nem igényel, de a 28 ezer forintos vizsgadíj sokak számára megterhelő. Mivel a határon túl élő magyarok jelentős része oktatási intézményeiben magyar nyelven tanulhat, és a tananyagukban szerepel a magyar irodalom és történelem oktatása is, számukra az alkotmányos alapismeretek vizsga letétele semmilyen új ismeret elsajátítását nem teszi szükségessé, de a magas díj miatt nehezíti az állampolgárságuk megszerzését, indokolatlanul terhelve a magas számú vizsgázóval a magyar hatóságokat is. Célszerű tehát, hogy azok a személyek, akik rendelkeznek magyar tannyelvű oktatási intézményben bármilyen szintű végzettséget igazoló bizonyítvánnyal, mentesüljenek az állampolgársági vizsga alól.

A 3. §-hoz

A Ket. 73. §-ának (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján szükséges az Ápt. kiegészítése az állampolgársági bizonyítvány adattartalmának megállapításával.

A hatályos Ápt.-nek az állampolgársági bizonyítvány bírósági felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezését [11. § (3) bekezdés] pontosítani szükséges.

A Ket. lehetővé teszi, hogy újrafelvételi kérelem benyújtását jogszabály kizárja. Nem életszerű, hogy az állampolgársági bizonyítvány kiadását követően jutna a kérelmező tudomására olyan új tény, adat, amely a döntést befolyásolta volna. Az eljárásban ellenérdekű fél nincs, és az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti újabb kérelem benyújtásának sincs korlátja.

Indokolt a méltányossági kérelem benyújtásának lehetőségét is a törvényi felhatalmazás alapján kizárni, mivel az állampolgársági bizonyítvány meghatározott tényeken (leszármazás, államfői aktus stb.) alapuló állampolgársági státust igazol, végrehajtási eljárás nincs, így az eljárásban kizárható a méltányosság gyakorlása.

A 4. §-hoz

A Javaslát értelmében a Magyarországon élő kérelmező akár a lakóhelye szerint illetékes, akár a körzetközponti jegyző székhelyén működő anyakönyvvezetőnél is benyújthatja az állampolgársági kérelmét. Az anyakönyvvezetők és a külön jogszabályban meghatározott körzetközponti jegyzők, vagyis az okmányirodák együttműködését az „egyablakos” ügyintézési rendszer kialakítása indokolja.

A Ket. nyelvhasználatra vonatkozó rendelkezései miatt az állampolgársági bizonyítvány iránti kérelem magyar nyelven történő benyújtását nem lehet előírni.

A Javaslát az állampolgársági bizonyítvány kérelmezésére jogosultak körét a Ket. előírásai mellett arra figyelemmel is bővíti, hogy Magyarország csatlakozni kíván a CIEC (Személyi Jogállapoti Nemzetközi Bizottság) 28. számú, az állampolgársági bizonyítvány kiállításáról szóló, Strasbourgban 1999. március 25-én elfogadott egyezményéhez. Az egyezmény, illetve a Javaslát harmadik személynek azzal a feltétellel biztosítja a bizonyítvány kérelmezését, ha az a kiadáshoz fűződő jogos érdekét igazolja. Ilyennek tekinthető például, ha egy személy állampolgárságát öröklés vagy házassági vagyonközösség megszűntetésére irányadó jog meghatározásához kell bizonyítani.

A Javaslát az állampolgársági kérelmek továbbítására az átvételtől számított öt napos határidőt ír elő az anyakönyvvezető részére. A határidő a Ket. 38. § (1) bekezdésében foglaltakhoz, az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti kérelem továbbítására irányadó szabályokhoz igazodik, amelyet indokolt valamennyi kérelem esetében egységesen meghatározni.

Az 5. §-hoz

Az Ápt. 14. §-ának módosítása részben szövegpontosítás, részben az időközben megváltozott jogszabályokkal való összhang megteremtését szolgálja.

Indokolatlan, hogy kétharmados többséghez kötött törvény rögzítse, milyen okiratokkal igazolhatja a kérelmező a honosítás feltételeinek meglétét. Ez olyan végrehajtási jellegű részletszabály, melyet célszerű alacsonyabb szintű jogszabályban (kormányrendelet) meghatározni.

A belföldi anyakönyvi eseményekről az állampolgársági ügyekben eljáró szerv hivatalból beszerezhet anyakönyvi okiratot. Ez a rendelkezés humánusabbá és egyszerűbbé tenné az eljárást, mivel a kérelmezőnek nem kellene – a jelenlegi helyzettől eltérően – ugyanazt az okiratot (pl. születési anyakönyvi kivonat) az eljárás több szakaszában is bemutatnia a magyar hatóságoknak.

A külföldön kiállított okiratok elfogadását a Javaslat – a jelenlegi szabályokat kiegészítve – hiteles magyar nyelvű fordításhoz köti valamennyi állampolgársági kérelemnél, a fordítás mellőzését nemzetközi egyezmény eltérő rendelkezése esetén engedi.

A Javaslat a Ket. 37. §-a (3) bekezdésében kapott felhatalmazással élve rendelkezik a hiánypótlási felhívás kibocsátásáról.

A 6. §-hoz

A módosításnak és a beépülő új rendelkezésnek is az a célja, hogy határidőket szabjon meg a honosítási, visszahonosítási eljárás azon szakaszaiban, ahol jelenleg nincsen ilyen határidő, és így előfordul az elhúzódásuk. Gyakran megtörténik, hogy a köztársasági elnök állampolgársági ügyben hozott kedvező döntését követően több hónap is eltelik addig, amíg a kérelmező leteheti az állampolgársági esküt vagy fogadalmat, és ténylegesen magyar állampolgárrá válik.

Az új szabályok szerint a honosítási okiratot a belügyminiszter 15 napon belül küldi meg a polgármesternek, aki ezt követően 15 napon belül értesíti a kérelmezőt az állampolgársági eskü vagy fogadalom letételének időpontjáról és helyéről. Az esküt a kézbesítést követő két hónapon belül kell letenni. Összeadva a határidőket megállapíthatjuk, hogy a módosítás jelentős változást jelent, hiszen a honosítási okirat belügyminiszterhez érkezésétől számított 3 hónapon belül a kérelmező le tudja tenni az esküt.

A 7. §-hoz

Az új rendelkezés különbséget tenne a honosítás és a visszahonosítás ügyintézési határidői között. Mindenképpen a gyorsabb eljárást segíti elő, hogy a belügyminiszternek a kérelmet – a beérkezést követően – visszahonosítás esetén hat hónapon belül, míg honosításnál tizenkét hónapon belül kell a köztársasági elnök részére előterjesztenie. A teljes eljárás hosszára vonatkozó alsó vagy felső korlát meghatározására nincs lehetőség, mert csak az Alkotmányban lehetne előírni arra vonatkozó rendelkezést, hogy a köztársasági elnöknek a döntését leghamarabb, illetve legkésőbb mennyi idő elteltével kellene meghoznia.

A Ket. különbséget tesz az érdemi és eljárási kérdésekben hozott döntések között. Ez utóbbiakat végzésnek nevezi, és ilyen formában történő döntéshozatalt ír elő az eljárás felfüggesztése, az eljárás megszüntetése, a

kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása és az eljárási költség viselése vonatkozásában.

A 8. §-hoz

A módosítás az Ápt. 13. § (1) bekezdésének módosításával függ össze. Mivel az állampolgársági kérelmet nem minden anyakönyvvezetőnél lehetne benyújtani, hanem csak a lakóhely szerint illetékes, illetve a külön jogszabályban meghatározott körzetközponti jegyző székhelyén működő anyakönyvvezetőnél, a törvényen belüli koherencia megteremtése érdekében indokolt a törvény többi, az anyakönyvvezetőre vonatkozó rendelkezésének pontosítása is.

A 9. §-hoz

A módosítás a határon túli magyar szervezetek javaslatát tartalmazza, amely a hatályos szabályoktól eltérően lehetőséget teremtene arra, hogy a honosítási, illetve visszahonosítási eljárás során a külföldi állampolgár kérelmére, amennyiben a külföldi helységnek volt hivatalos magyar elnevezése, kizárólag azt használják az eljárás során. A § többi rendelkezése a külföldi helységnév anyakönyvvezetésére vonatkozó hatályos szabályok kiterjesztését valósítja meg a teljes honosítási, illetve visszahonosítási eljárásra.

MÁSODIK FEJEZET

A 10. §-hoz

A hatályos törvény 3. §-a az általános rendelkezések körében fogalmazza meg a külföldi legfontosabb jogait és kötelezettségeit. A kötelezettségek között a Javaslat arról rendelkezik, hogy a külföldi köteles közreműködni a személyazonossága és tartózkodása jogszerűségének megállapításában. Ennek érdekében rendelkezik a Javaslat arról, hogy a külföldinek át kell adnia az ellenőrzésre jogosult hatóságok részére a személyazonosító okmányát és a tartózkodása jogszerűségét igazoló okmányokat.

A 11. §-hoz

A külföldinek a beutazásakor és a tartózkodásának időtartama alatt rendelkeznie kell a megélhetés és a lakhatás feltételeivel. A hatályos szabályozás a megélhetési és a lakhatási feltétel követelményének tartalmát csak a letelepedés engedélyezésével összefüggésben határozta meg, a beutazás és a tartózkodás engedélyezésére irányuló eljárásokban ezt mellőzte.

A Javaslat a megélhetés és a lakhatás általános fogalmát határozza meg, amelyet minden engedélyezési eljárástípusban alkalmazni kell.

A 12. §-hoz

A Javaslat megteremti az új, legfeljebb öt évig érvényes speciális tartózkodási vízum, a nemzeti vízum bevezetésének törvényi alapját. Nemzetközi szerződésben sem lehet ugyanakkor eltérni a közösségi jog szabályozási körébe tartozó területeken, ezért a Javaslat rögzíti: a munkavállalási, a jövedelemszerzési és a tanulmányi célú tartózkodásra speciális tartózkodási vízum nem vehető igénybe.

A 13-15. §-hoz

A beutazásra és tartózkodásra jogosító engedélyek egymásra épülnek, és a külföldi egyidejűleg csak egy beutazásra és tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezhet. A Javaslat erre tekintettel kötelezően írja elő a tartózkodási vízum megsemmisítését azokban az esetekben is, amikor a külföldi magasabb szintű tartózkodási jogosultságot szerzett.

A tanulmányok folytatása céljából történő beutazás általában a tanulmányi időhöz igazodik. A felsőfokú oktatásban résztvevők számára a hatályos szabályozás legfeljebb egyéves időtartamú tartózkodás engedélyezését tette lehetővé, amely a jogalkalmazásban gyakran problémákat okozott. A nyári szünetben hazautazó diákok a korábbi tartózkodási engedélyüket már nem tudják az újabb tanévben meghosszabbítani, így az idő múlása számukra a teljes eljárás újrakezdését jelenti. A Javaslat a felsőfokú tanulmányokat folytatók esetében két évben – az egyébként általános időtartamban – határozza meg a tartózkodási engedély érvényességi idejét, de továbbra is fenntartja az egyéves korlátozást a szakképzésre, szakmai továbbképzésre érkezők esetében.

Ezt a változtatást a Tanács 2004/114/EK irányelvének alkalmazása tette lehetővé, amely a harmadik országok állampolgárainak tanulmányok folytatása,

diákcsere, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazása feltételeiről rendelkezik. Az irányelv teljeskörűen a magyar jogi szabályozással még nem harmonizált, jelenleg csak a Javaslatban foglalt rendelkezés átültetésére kerül sor.

A 16. §-hoz

A családegyesítéssel kapcsolatos rendelkezések biztosítják a családi élet tiszteletben tartása mellett azt is, hogy a harmadik országok állampolgárai könnyebben legyenek képesek beilleszkedni a tagállam társadalmi, kulturális és gazdasági környezetébe. Az Európai Unió tagállamai a család védelmét, a családi élet kialakítását és megőrzését közös ismérvek mentén képzelik el és valósítják meg.

Az Európai Unió Tanácsa elfogadta a családegyesítési jogról szóló 2003/86/EK irányelvét. Az irányelv átültetése a hatályos családegyesítési szabályok átalakítását igényli.

Hozzá kell tenni, hogy a családegyesítés a tartózkodás engedélyezésének csak az egyik jogcíme. Attól függetlenül, hogy a külföldi nem tartozik a családegyesítésre elfogadott családtagi körbe, szerezhethet tartózkodási jogot Magyarországon, csak erre nem az irányelv szabályainak keretei között van mód.

A családegyesítés jogcímének előnye, hogy az engedélyezett tartózkodás esetén a munkavállalás érdekében nem kell munkavállalói célú vízumot felvenni.

Ezt az irányelvet nem kell az Európai Unió polgárainak családtagjára alkalmazni, így a magyar állampolgárhoz családegyesítési céllal beutazó és tartózkodó külföldire sem. A Javaslat szerinti szabályozás – a szerkezeti átalakítás mellett – új elemként lehetővé teszi a külföldi szülőnek a kiskorú magyar állampolgár gyermekéhez történő családegyesítését.

A magyar állampolgárok családegyesítési szabályainak kialakítása a nemzeti jog körébe tartozik, ezért a családtagi kör kialakítása és a családegyesítés feltételeinek meghatározása körében a szabályozásnak van mozgástere.

Az irányelv alapján a tagállamok a területükön jogszerűen tartózkodó külföldiek számára a „családmag” esetében kötelezővé, illetve a családtagok egy körére nézve lehetővé teszik a családegyesítést, az irányelvben foglalt feltételek szerint. A házastárs és a kiskorú gyermek tartozik abba a körbe, amelyet az irányelv „családmagnak” nevez. A tagállamok dönthetik el, hogy az irányelvben foglalt közös szabályok alkalmazásával a felnőtt gyermekek és a felmenők, továbbá az élettárs esetén engedélyezik-e a családegyesítést.

Az irányelv értelmében a családegyesítés nem járhat a közrend, a közbiztonság és a közegészség sérelmével, ennek megakadályozása érdekében a tagállam elutasíthatja a családegyesítést.

Az irányelv az érdekházasságok megakadályozása érdekében a házastársakra vonatkozó különleges szabályok elfogadását is megengedi.

A Javaslattal nem engedi meg az élettárral való családegyesítést. Az irányelv alapján erre nincs is kötelezettségünk, s az élettársi kapcsolat ellenőrizhetőségének hiánya miatti közbiztonsági kockázat miatt sem teszünk erre javaslatot.

Nem kell alkalmazni az irányelv rendelkezéseit arra a külföldire, aki menedékjogért vagy más jellegű nemzetközi védelemért folyamodik. Ezeket a családegyesítési szabályokat a menedékjogról szóló 1997. évi CXXXIX. törvény tartalmazza.

A Javaslattal ezért az irányelv hatálya alá tartozó, a magyar menekültügyi hatóság által menekültként már elismert külföldi családegyesítését kezeli. Az irányelv V. fejezete alapján a Javaslattal a családegyesítési célú tartózkodás engedélyezésére kedvezőbb szabályokat állapít meg, s az eljárást is egyszerűbbé teszi azzal, hogy a menekült és a családtagja családi kapcsolatának fennállására nem teszi kötelezővé az okirati bizonyítást.

A 17. §-hoz

A közösségi jog szabályai hangsúlyozottan védik a tagállam közegészségügyi érdekeit. Közegészségügyi okból megtagadható a beutazás, illetve elutasítható a tartózkodás engedélyezése, sőt a kiutasításnak is helye lehet. Erre azonban csak akkor kerülhet sor a Javaslattal szerint, ha a közegészségügyi előírásokat megszegő külföldről van szó. Ha a külföldi a közegészségügyi hatóságnak pl. a kötelező gyógykezelésre vonatkozó rendelkezését megszegi, alapot adhat a tartózkodási jogának megtagadására, illetve megvonására.

A hatályos szabályok szerint minden egyes tartózkodás engedélyezését kötelező közegészségügyi szűrővizsgálat előzte meg. Ennek fenntartása nem indokolt, hiszen a külföldiek jelentős számban vízum nélkül, így egészségügyi ellenőrzés nélkül utaznak be az országba, indokolatlan e külföldieket esetenként többéves magyarországi tartózkodás után kötelezni a szűrésre. Ezen túlmenően figyelembe kell venni, hogy a külföldiek részére a kötelező egészségügyi szűrővizsgálat jelentős költséggel is jár, amely nem áll arányban az elérni kívánt céllal. Ezért a Javaslattal csak azoknak a külföldieknek az esetében tartja fenn az egészségügyi vizsgálat intézményét, akik jogellenesen lépnek az ország területére.

A Tanács 1997. december 4-i, az érdekházasságok ellen alkalmazandó intézkedésekről szóló állásfoglalása annak kiszűrését szolgálja, hogy a házasság ne legyen eszköze a belépési és tartózkodási szabályok megkerülésének. Ha ez mégis megtörténik, a tartózkodási engedély visszavonásának is helye van.

A 18-19. §-hoz

A letelepedési engedély határozatlan időtartamú magyarországi tartózkodásra jogosít. A kérelem benyújtását általában hároméves jogszerű tartózkodásnak kell megelőznie. A Javaslattal lehetővé teszi és pontosítja azokat az eseteket, amikor a várakozási idő lerövidíthető.

A 20. §-hoz

Az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás átmenetileg igazolja azt, hogy a külföldi magyarországi tartózkodása nem jogellenes. A Javaslattal új elemmel bővíti azt a személyi kört, akiknek ez az igazolás kiadható. Indokolt ugyanis lehetővé tenni, hogy a tartózkodási engedély kiadására, illetve meghosszabbítására irányuló eljárás idején a külföldi igazolni tudja, hogy rajta kívülálló okból nem rendelkezik engedéllyel, feltéve persze, hogy az engedélyezési eljárás során jóhiszeműen jár el.

Az igazolás érvényességi ideje a jogcímeihez igazodik. Indokolt fenntartani azt a rendelkezést, amely szerint a jogellenesen tartózkodó külföldi számára kiadott igazolás csak 30 napra legyen érvényes. Ezzel a Javaslattal rendszeres megjelenésre kötelezi a külföldit, s ezzel egyfajta ellenőrzési mechanizmust tart fenn.

A 21-27. és a 29. §-hoz

A Javaslattal a hatályos Irtv. szövegét a Ket.-ben megfogalmazott jogintézményekhez, továbbá a Ket. fogalomhasználatához igazítja, figyelemmel az idegenrendészeti eljárások sajátosságaira. A közigazgatási eljárás általános szabályaitól való eltérést a Ket. 13. §-a (2) bekezdésének c) pontja engedi meg.

A 28. és a 30. §-hoz

Mivel a közegészségügyi szűrővizsgálat megszűnik, szükséges az adatkezelési szabályok bővítése. Az idegenrendészeti hatóságnak a továbbiakban kezelnie kell azokat az adatokat, amelyek a közegészségügyi hatóság rendelkezésére állnak, és amelyek megalapozzák az idegenrendészeti hatóság döntését, ha a külföldi az egészségügyre vonatkozó rendelkezéseket megszegi.

A 31. §-hoz

A Javaslattal ezen szakaszai rendelkeznek a jogharmonizációról. Az Európai Tanács – a Tamperében 1999. október 15-16-án megtartott ülésén – hangsúlyozta annak szükségességét, hogy az Európai Unión belül a harmadik országok állampolgárainak beutazási és tartózkodási feltételeit harmonizálni kell.

E körben kerül sor a családegyesítési szabályok idegenrendészeti eljárásokban való harmonizációjára, amelynek megvalósítása 2005. október 3-ig kötelező számunkra. Az eljárást érintő részletes szabályokat a törvény végrehajtási rendeleteiben kell harmonizálni, másfelől a családegyesítőknek az irányelvben meghatározott jogai (pl. az oktatáshoz) az ágazati jogszabályok körében igénylik a harmonizációt.

A 32. §-hoz

A Javaslattal a honosítás (visszahonosítás) feltételeinek megváltozásával, továbbá a honosítási (visszahonosítási) és az azt megelőző idegenrendészeti eljárás egyszerűsítésével és az eljárási határidők rövidítésével kapcsolatos rendelkezések hatályba léptetésének időpontjaként 2006. január 1-jét határozza meg.

Az Ápt.-nek, illetve az Idtv.-nek a Ket.-tel való harmonizációt biztosító rendelkezéseinek hatályba léptetését azonban a Ket. rendelkezéseinek hatálybalépéséhez kell igazítani, amelynek időpontja 2005. november 1.